

ELEKTRİK ÜRETİMİ

Milyon \$

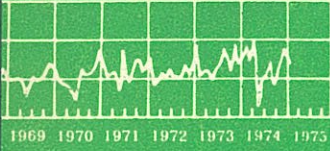
DIŞ TİCARET

ÖZEL KESİMİN İHRAÇ ETTİĞİ

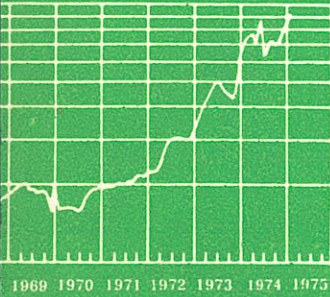
Milyon TL TAHVİLLER

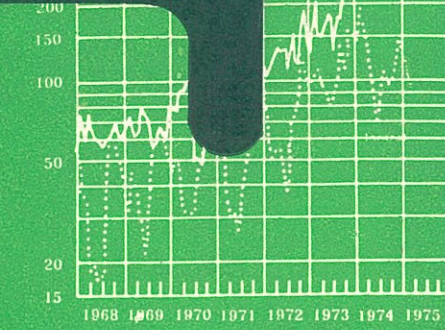
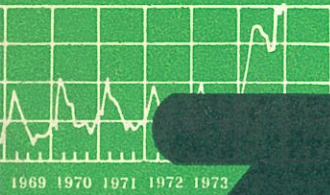
ORTAN EŞYA FİYATLARI GENEL
İNDEKSİNİN AYLIK ARTIŞ ORANLARI

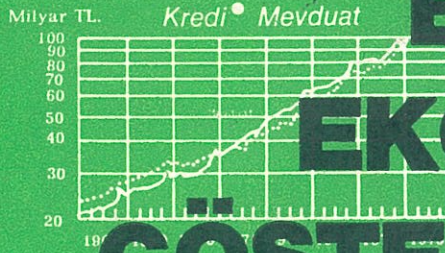
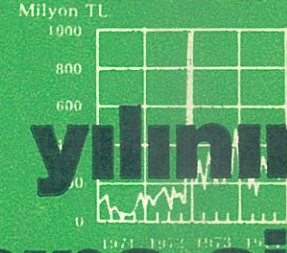
KÜLÇE ALTIN FİYATI

SONU KAYITLI İŞSİZ SAYISI

YENİ KURULAN ŞİRKETLERİN
SERMAYELERİ

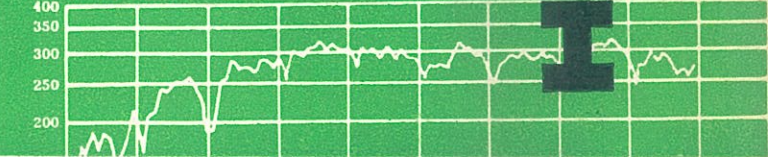
PROTESTO EDİLEN SENETLER

**1975 yılının
ilk yarısına ait
BAŞLICA
EKONOMİK
GÖSTERGELER**

YERLİ HAM PETROL

bin ton (Aylık Dizi)

**Türk
sanayicileri
ve
iş adamları
derneği**

**Türk
sanayicileri
ve
iş adamları
derneği**

**1975 YILININ İLK YARISINDA
BAŞLICA EKONOMİK GÖSTERGELER**

**İSTANBUL
TEMMUZ 1975**

(Yayın No: TOSİAD-T/75.7.24)

Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği Türk Ekonomisinin dörder aylık aralarla değerlendirilmesi için çalışmalar yürütmektedir. Bu çalışmalar sonucu şu yayınlar yapılmıştır:

- 1974 Yılıının İlk Dört Ayında Türk Ekonomisi, 2 Mayıs 1974, 103 S.
- 1974 Yılıının İlk Yarısında Türk Ekonomisi, 1 Ağustos 1974, 106 S.
- 1974 Yılıının Sonbaharında Türk Ekonomisi, 21 Ekim 1974, 103 S.
- 1975 Yılıının İlkbaharında Türk Ekonomisi, 15 Nisan 1975, 156 S.

3000 adet basılan bu çalışmalar esas itibarıyla TOSİAD üyeleri ve aboneleri için hazırlanmaktadır. Fakat çalışmalar da yer alan görüşlerin ve politika önerilerinin duyurulması amacıyla Hükümet Oyelerine, TBMM üyelerine, Üniversite Öğretim Oyelerine, Kamu Kuruluşlarına, Mesleki Kuruluşlarla, Özel Sektör Kuruluşları ve Basın Yayın Organları ile istekte bulunanlara dağıtılmaktadır.

Bu yayın ise 1975 yılıının ilk yarısının değerlendirilmesine imkân verecek başlıca ekonomik göstergeleri toplu halde ortaya koymak amacıyla hazırlanmıştır.

(Bu çalışmada yer alan yazılar ve rakamlar kaynak gösterilerek kısmen veya tamamen yayınlanabilir.)

(25 Temmuz 1975)

1975 YILININ İLK YARISINDA
BAŞLICA EKONOMİK GÖSTERGELER

Sayfa No.

Tarımsal Üretim	2
Sınai Üretim	2
İnşaat	3
Yatırımlar	3
Para	4
Mevduat	5
Krediler	5
Merkez Bankası Kredileri	6
Sermaye Piyasası	7
Fiyatlar	9
Dış Ticaret	11
İhracattaki Düşüşün Nedenleri	12
İthalattaki Artışın Nedenleri	13
İthalat ve İhracatın Yapısı	13
İşçi Gelirleri, Turizm Gelir-Gideri	14
Döviz Darboğazı	15
Ödemeler Dengesi	16
Kamu Gelir Giderleri	16
İstihdam	17
Tablo 1- Sınai Üretim	18
2- 1974 Yılında Başlıca Sanayi Maddeleri Üretimi	19
3- Emisyon Hacmi	20
4- Para Arzı	20
5- Bankalardaki Mevduat	21
6- Banka Kredileri	21
7- Banka Kredilerinin Dağılımı	22
8- Merkez Bankası Kredilerinin Dağılımı	22
9- Mal İthalatı	23
10- Mal İhracatı	23
11- Ocak-Mayıs Dönemi İhracatı	24
12- Ocak-Mayıs Dönemi İthalatı	25
13- Ödemeler Dengesi	26
14- Ekonomist Dergisi Dünya Fiyatları Endeksi	27

1975 YILININ İLK YARISINDA
BAŞLICA EKONOMİK GÖSTERGELER

1. Büyük ölçüde uzun süreli Hükümetlerin kurulamaması nedeniyle, özellikle son beş yıllık dönemde Türkiye'de ekonomik ve sosyal sorunlara genellikle uzun vadeli çözüm getirecek tedbirler ele alınamamaktadır.
2. Ekonomik ve sosyal sorunlara kısa vadeli tedbirlerle yaklaşım ise, bir yanda uzun vadeli temel sorunların önemini artırırken öte yanda her gün yeni yeni kısa vadeli sorunların ortaya çıkmasına yol açmaktadır.
3. Ekonomik ve sosyal yapının güçlenmesi için öncelikle:

- Gelir dağılımının iyileştirilmesi
- Bölgesel ekonomik ve sosyal dengenin kurulması

konularında fikir ve amaç birliği olmasına rağmen, bu amaca yönelik uzun vadeli uygulamalara ağırlık verilememektedir.

4. Türkiye'yi uzun dönemde etkileyecek en önemli konuların başında "enerji" sorunu gelmektedir. Enerji sorununu kısa vadeli tedbirlerle çözmek mümkün değildir. Uzun dönemli tedbirler konusunda ise son yıllarda hiç bir belirti görülmemektedir. ^{1/}
5. Türkiye'nin uzun dönemli stratejilerinde belirsizlik olduğu için temel yatırımlar ihmal edilmektedir:
 - Sanayileşme stratejisi (teknoloji konusundaki tercihler ve ekonomik bütünleşmeler karşısındaki tercihler dahil)
 - Tarım stratejisi konusunda açıklığın bulunmaması nedeniyle ülkenin kıt kaynakları gereğince değerlendirilememektedir.
6. Bütün bunlara ek olarak eğitim sistemi de Cumhuriyetin 50. yılında halâ dengesizlik, boşluk ve arayış içinde olunca sosyal huzursuzluklar-ekonomik huzursuzluklar kısır döngüsü sürüp gitmektedir.
7. Önemli olan kısa vadeli tedbirlerde bile bütünlüğün sağlanamaması, kısmî ve dağınık tedbirlerin ise beklenen etkiyi gösterememesi bir yana ekonomiye pahalı yükler getirmesidir.
8. Kredi darlığı karşısında, tasarrufu arttırıcı tedbirler yerine, Merkez Bankasının sınırlı olanaklarından yararlanılmaktadır. Enerji sorunu karşısında kaynak arttırıcı tedbirler yerine sanayiın enerjisi kısılmaktadır. Yağlı tohum üretiminin düşmesi karşısında, üretim arttırıcı tedbirler alınmadan sadece ithalâtla yetinilmektedir. Döviz rezervlerinin azalması karşısında, döviz gelirini arttırıcı tedbirlere ağırlık verilecek yerde DÇM hesaplarının geçici imkânlarından memnuniyet duyulmaktadır. Kamu gelirlerinin yetersizliği karşısında vergi sistemini ıslah edici, vergi kaçakçılığını önleyici ciddi girişimlerde bulunulmamaktadır. Fiyat artışlarına karşı çok yönlü ekonomik tedbirler uygulama olanağı bulama-

^{1/} 1974 yılında 1 Milyon Kilovat ile devreye giren Keban'ın ve 300 Bin Kilovat ile devreye giren Gökçekaya'nın inşaatına 1966 yılında başlanmıştır.

yan hükümetler, fiyat artışlarının geniş halk kütleleri ve ekonomi üzerindeki olumsuz etkisine rağmen sınırlı kamu kaynaklarında baskı, gücü yüksek memur ve işçi gruplarına devamlı maaş ve ücret ayarlaması yaparak çok kısa süreli gecikçi çözümler arama durumunda kalmaktadır.

9. Türk ekonomisi üzerinde yukarıdaki uzun vadeli temel sorunlara değinilmeden yapılacak değerlendirmeler tüm ekonominin yapısını ve gücünü değil, ekonomide kısa vadedeki gelişmeleri ve kısa vadeli eğilimi ortaya koyabilir.

Aşağıda bu tip bir kısa vadeli değerlemeye imkân verebilecek veriler özetlenmektedir.

Tarımsal Üretim

10. 1975 Yılı'nın ilk yarısındaki olumlu hava koşulları sonucu olarak iyi bir tarımsal ürün dönemi beklenmektedir.
11. Yağlı tohumlar hariç, diğer mallarda iç talebin dengelenebileceği anlaşılmaktadır.
12. Et ve hayvan ürünlerinde yılın ortalarında belirecek fiyat politikası yılın sonuna doğru arz ve talep arasındaki uyumunu tayin edecek faktör olacaktır.

Sınai Üretim

13. 1975 Yılı'nın ilk yarısına ait sınırlı sınai üretim rakamları genellikle artış eğilimi göstermektedir. Geçen yılın aynı dönemine göre üretim düşüklüğü görülen başlıca mallar şunlardır:

Ham Demir	% 8
Şişe ve Cam	% 11
Benzin	% 9
Fuel-Oil	% 5

14. Geçen yılın aynı dönemine göre üretimi artış gösteren başlıca mallar şunlardır:

Hadde Mamulleri	% 32
Çelik İngot	% 12
Saç	% 10
Kok	% 14
Çimento	% 15
Kâğıt	% 85
Elektrik	% 16
Demir Cevheri	% 37
Krom	% 87

~~1975 Yılı'nın ilk yarısındaki olumlu hava koşulları sonucu olarak iyi bir tarımsal ürün dönemi beklenmektedir.~~

15. Özel kesimde 1975 yılının ilk aylarına ait kesin üretim rakamları bulunmamaktadır. DİE'nin son açıklamalarına göre 1974 yılında dayanıklı tüketim malı, ve traktör dışında otomotiv sanayii üretim ve satışlarında büyük artışlar olduğu anlaşılmaktadır.

	(Adet)		
	1973 Üretim	İşyeri Sayısı	1974 Üretim
Buzdolabı	293.636	5	332.379
Çamaşır Makinesi	97.157	6	130.992
Televizyon	138.267	8	370.552
Kamyon	11.810	9	10.756
Kamyonet	8.596	6	11.461
Otomobil	46.855	3	59.889
Otobüs	1.247	4	1.237
Minibüs	4.432	3	4.574
Motosiklet	23.841	4	21.934
Bisiklet	69.239	3	73.816
Traktör	32.818	6	23.624

16. Devamlı fiyat artışlarına ilişkin bekleyişlerin etkisinde bu belli mallardaki üretim artışının 1975 yılının ilk yarısında da sürdüğü söylenebilir.

İnşaat

17. 1975 Yılıının sadece ilk üç ayına ait inşaat rakamları temin edilebilmiştir. Bu rakamlar inşaat sektöründe geçen yıla göre bir canlanma olduğunu göstermektedir.

	(Bin m ²)	
	Ocak-Mart	
	1974	1975
İnşaat Ruhsatları	3151	4140
İskân Raporları	1868	1497

18. Özellikle Mart ayında alınan ev ve apartman inşaat ruhsatlarındaki büyük sıçrama dikkati çekmektedir.

Yatırımlar

19. 1975 Yılıının ilk yarısında yatırımların durumu hakkında ciddi göstergeler mevcut değildir.
20. Kamu cari harcamalarının yılın ilk yarısında süratle artması, kamunun karşılaştığı finansman sorunu nedeniyle kamu yatırımlarında nakdi harcamaların ve fiziki gerçekleştirmelerin program hedeflerinden geri kalmalara neden olduğu söylenebilir.
21. 1975 Yılıının ilk yarısında Devlet Yatırım Bankası kredi ödemeleri

22. ve tasviplerinin geçen yılın aynı dönemine göre düşük olması da kamu yatırımları yönünden endişe verici bir gelişmedir. Kamu yatırımlarının seyri tüm ekonomiyi istihdam ve canlılık yönünden etkileyebilecek en önemli faaliyet kesimidir.
23. Özel kesimde yatırım eğilimi konusunda mevcut göstergeler sanayi bankalarının kredileri ile ithal edilen yatırım mallarıdır.
24. Bu yıl sanayii kredilendiren iki bankanın orta vadeli kredileri geçen yıla göre artış göstermiştir. Banka sistemi de Merkez Bankasının sağladığı imkânlarla dayalı olarak sanayi kesimine geçen yıla göre daha olumlu sınırlarda orta vadeli kredi vermiştir. İthal edilen yatırım malları miktarı geçen yılın aynı dönemine göre daha fazladır.
25. Ancak bu göstergelerin olumlu seyrine bakarak özel sektörde kapasite artışı hakkında yorumda bulunmak güçtür. Orta vadeli kredide sağlanan ek imkânların bir kısmının işletme sermayesi olarak kullanılabileceği, ithal edilen yatırım mallarının bir kısmının stoğa dönüşebileceği unutulmamalıdır.

Para

26. 1975 Yılıının ilk yarısında altın ve döviz mevcudunda görülen gerilemenin etkisinde, Merkez Bankasının reeskont ve avans rakamlarının yükselmesine rağmen emisyon hacmi aynı kalmıştır.

Emisyon Hacmini Belirleyen Faktörler (Milyar TL.)

	1974	Haziran 1975
Arttırıcı Faktörler		
Altın ve Döviz Mev.	28.1	15.0
Reeskont ve Avans	21.8	33.8
Azaltıcı Faktörler		
Merkez Bankasındaki Mev.	23.4	28.0

27. Bu gelişme Hükümete Merkez Bankasının reeskont ve avans hesaplarını geçen yıla göre daha cesur bir şekilde kullanma olanağı vermektedir. Altın ve döviz mevcudundaki azalma nedeniyle reeskont ve avans hesaplarında geçen yılın üzerindeki bir gelişme bile, geçen yılki benzer enflasyonist etki yaratmayacaktır.
28. 1975 Yılıının ilk yarısında para arzında artış görülmemiştir. Bunun nedeni ise, tevdiat parasındaki (vadesiz ticari mevduat, Merkez Bankasındaki serbest mevduat ile bankalardaki vadesiz mevduat toplamı) azalmadır. Bu yılın ilk yarısında piyasada tedavül eden banknot ve ufaklık para miktarı geçen yılki hacimde olmasına rağmen para arzı yükselmemiştir.

Para Arzındaki Artış

	(Milyon TL.)	
	Ocak-Mayıs	
	1974	1975
Bilfiil Tedavül Eden Para	1802	1984
Tevdiat Parası	237	-2066
Para Arzı	2039	- 82

Mevduat

29. 1975 Yılıının ilk yarısında beş aylık dönemde bankalardaki tasarruf mevduatı artışı 500 milyon lira dolayındadır. Mevduat açısından olumsuz bir yıl olarak nitelendirilen 1974'ün aynı döneminde bankalardaki tasarruf mevduat artışı 2 milyar lira dolayında idi.

Banka Mevduatındaki Artış

	(Milyon TL.)	
	Ocak-Mayıs	
	1974	1975
Vadesiz Ticari Mev.	- 1021	- 1274
Vadesiz Tasarruf Mev.	719	147
Vadeli Tasarruf Mev.	1230	376
Diğer Mevduat	- 120	1545
Toplam Mevduat	808	794

Krediler

30. 1975 Yılıının ilk beş ayında toplam banka kredileri 8.6 milyar lira artış göstermiştir. Geçen yılın aynı döneminde ise kredi artışı 800 milyon lira dolayında idi.
31. Bu yıl ilk beş ay banka kredilerindeki artıştan Tarım Satış Kooperatifleri 3 milyar lira, Esnaf Kefalet Kooperatifleri 500 milyon lira pay almışlardır. Sanayie orta vadeli kredi veren sınai yatırım ve kredi bankalarının kredilerindeki artış geçen yılın aynı dönemine göre olumlu yöndedir ve 500 milyon liranın üzerindedir.
32. Banka sisteminin dağıttığı kısa vadeli muhtelif kredilerde de yılın ilk beş ayında 4.5 milyar lira dolayında artış kaydedilmiştir.

Banka Kredilerindeki Artış

	(Milyon TL.)	
	Ocak-Mayıs 1974	1975
Tarım Kredileri (Ziraat B.)	1124	3093
Küçük Sanat (Halk B.)	234	476
İpotekli Krediler	-86	32
Sınai Kalkınma Bankaları	138	563
Muhtelif Krediler	-216	4486
Toplam Krediler	808	8650

33. Türkiye'de önemli büyüklükte ve sıhhatli kredi artışına imkân veren tek kaynak mevduat'tır. Merkez Bankasından bankalara sağlanabilecek imkânlar miktar olarak sınırlıdır. Geçicidir. Fazla zorlanması zararlı sonuçlar ortaya çıkarır.
34. Dövizle çevrilebilir Türk Lirası Mevduat hesabına dayalı kredilerle ekonomiyi devamlı olarak besleme olanağı da yoktur. Bu da geçici olarak, ekonomiye belli amaçlarla canlılık vermek üzere kullanılabilecek bir kaynaktır.
35. Açıklanan nedenlerle mevduat hesaplarındaki duraklamanın önemi büyüktür. Banka sisteminin ekonominin artan finansman sorununa çözüm getirebilmesi için öncelikle bankalardaki mevduat artışını hızlandıracak tedbirlerin alınması zorunluluğu ortaya çıkmaktadır.
36. Aksi halde yılın ilk yarısında, zorlamalarla banka kredilerinde sağlanan küçük genişlemelerin yılın ikinci yarısında sürdürülmesine imkân bulunamayacaktır.

Merkez Bankası Kredileri

37. Merkez Bankası kredileri 1975 yılının ilk yarısında geçen yılın aynı dönemine göre daha az bir büyüme göstermiştir. Gerçekte bu olumlu gelişme kamu sektörü kredileri dışındaki kredilerde büyük ölçüde kısıntı ile gerçekleştirilebilmiştir. Merkez Bankası kredilerinden kamu kesimine bu yılın ilk yarısında geçen yıla kıyasla daha fazla imkân yöneltilmiştir. Kamu kesiminde en büyük payı Tekel ve Şeker Şirketi almıştır.
38. Özel kesim sanayi sektörüne yönelen Merkez Bankası kredilerinde geçen yılın ilk yarısında 600 milyon dolayında artış kaydedilmiş iken bu artış 1975 yılında 118 milyon lira dolayında kalmıştır. Küçük sanat erbabı ile esnafa bu yıl geçen yılın aynı döneminden daha fazla kredi tahsis yapıldığı anlaşılmaktadır. Tarım kredilerine yönelen kaynaklarda ise kısılma yapılmıştır. İhracata yönelen Merkez Bankası fonları geçen yılın aynı dönemine göre daha olumlu biçimde seyretmiştir.

Merkez Bankası Kredilerinde Yılın İlk Altı Ayındaki Artışlar

(Milyon TL.)

	1974	1975
Hazineye Kısa V.Avans	497	135
Tekel	-11	1190
Toprak Ofis	1100	300
Şeker Şirketi	379	1300
Diğerleri	-35	-38
Tarım S.Koop.	-897	-239
Kamu Kesimi Toplamı	1033	2647
Sanayi	599	118
Küçük Sanat	91	501
Tarım	848	-271
İhracat	-493	233
Diğerleri	650	-1757
Toplam	3744	1476

Sermaye Piyasası

39. 1975 Yılıının ilk yarısında halka büyük miktarlarda tahvil ve hisse senedi arz edilmiştir:

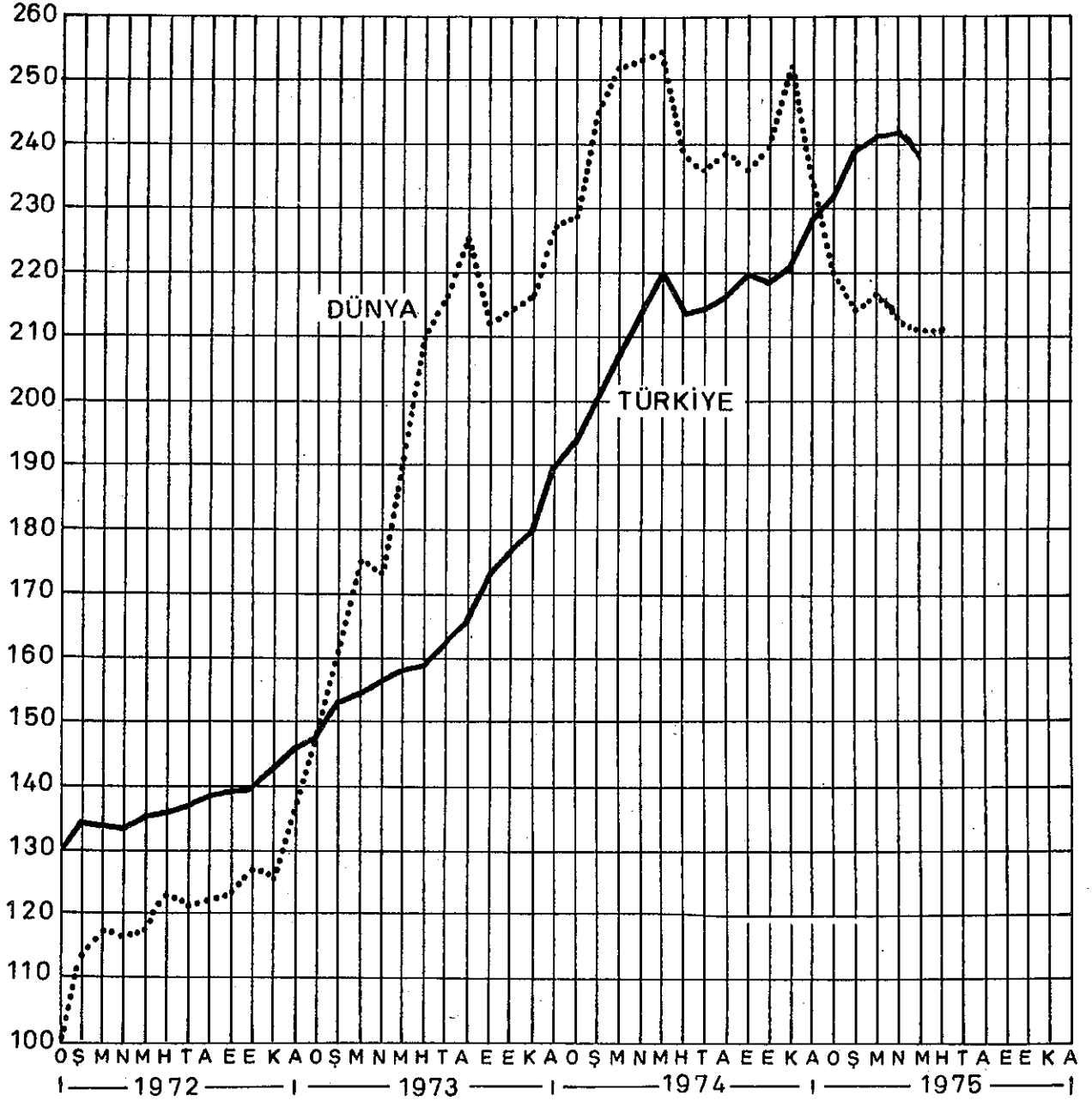
	TAHVİL			HİSSE SENEDİ		
	1973	1974	1975	1973	1974	1975
Ocak -Mart	37.0	132.4	619.0	..	890.0	439.0
Nisan -Haziran	320.0	170.0	432.0	..	330.0	168.0
Temmuz-Eylül	55.0	171.0	-	..	264.0	-
Ekim -Aralık	150.0	12.0	-	..	436.0	-

(Milyon TL.)

40. 1975 yılının ilk yarısında 1 milyar 51 milyon tutarında tahvil halka arz edilmiştir. Geçen yıl aynı dönemde halka arz edilen tahvil tutarı 302 milyon lira idi. Tahvil faizlerindeki yükselme, tahvil alıcılarına paraya çevirme konusunda tanınan kolaylıklar büyük oranda tahvil satışına imkân vermiş ise de, yılın ortalarına doğru piyasa gene daralmaya başlamıştır. Toplam tahvil arzından satılmayan miktarın önemli rakamlara ulaştığı, nominal değerinin altında satış ve diğer yollardan sağlanan ek menfaatlere rağmen tahvil satışının güçleştiği bildirilmektedir.
41. 1975 Yılıının ilk yarısında 607 milyon liralık hisse senedi halka arz edilmiştir. Bu miktar geçen yıl aynı dönemde gerçekleştirilen 1 milyar 120 milyon lira tutarındaki arzın altındadır. Hisse senetlerinde de toplam arzın tamamının satılamadığı bilinmektedir.
42. Özellikle devlet tahvilleri ve hisse senetleri üzerindeki işlemlerdeki gerileme nedeniyle İstanbul Menkul Kıymetler Borsasının muamele hacminin geçen yıla göre daraldığı bildirilmektedir.

DÜNYA VE TÜRKİYE TOPTAN EŞYA FİYATLARI ENDEKSİ

(1970 = 100)

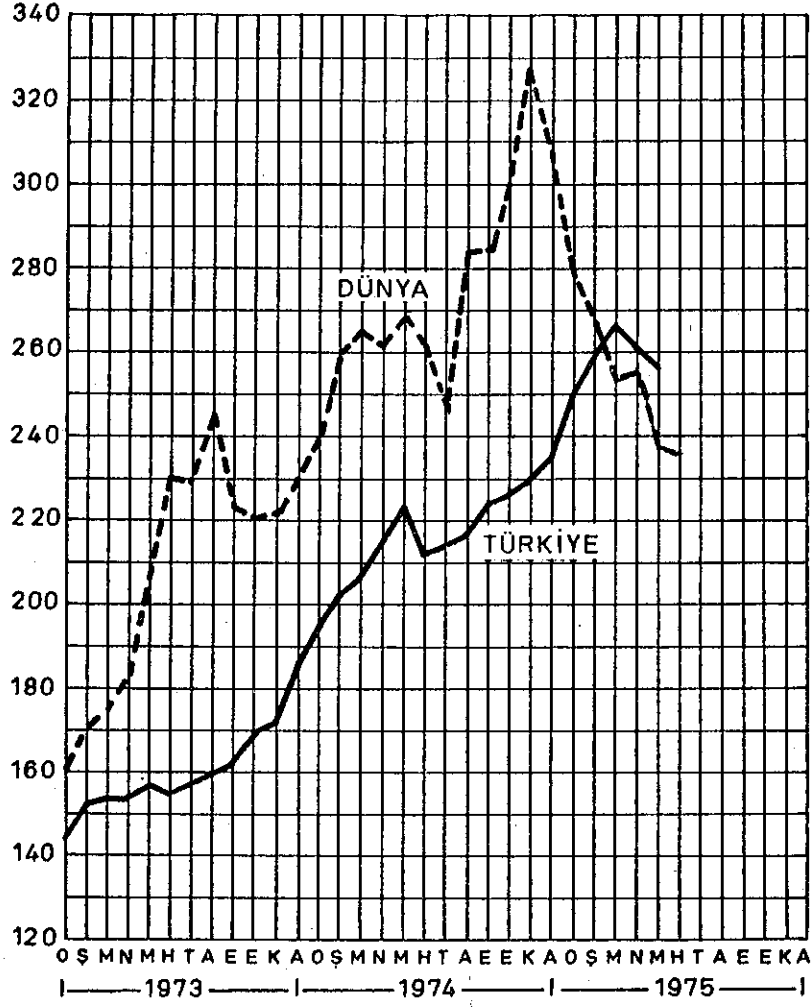
43. İkincil piyasada da 1975 yılının ilk yarısında geçen yıla göre durgunluk vardır. Hisse senedi üzerindeki işlemler miktar ve değer olarak daha düşüktür. Devamlı fiyat artışları karşısında şirket kârlılıklarının hisse senetlerine sağladığı gelirin cazibesini kaybetmesi mevcut şirketlerin kapasite artırımı ve yeni projelere girmekten kaçınmaları ve sonuç olarak sermaye artırımı gereği duymamaları bu durgunluğun en önemli etkenleridir.
44. Belli bazı senetler üzerindeki spekülatif işlemler sonucu ortaya çıkan arzî artmalar bir yana hisse senetleri genel endeksi devamlı nisbi düşme içindedir.

Fiyatlar

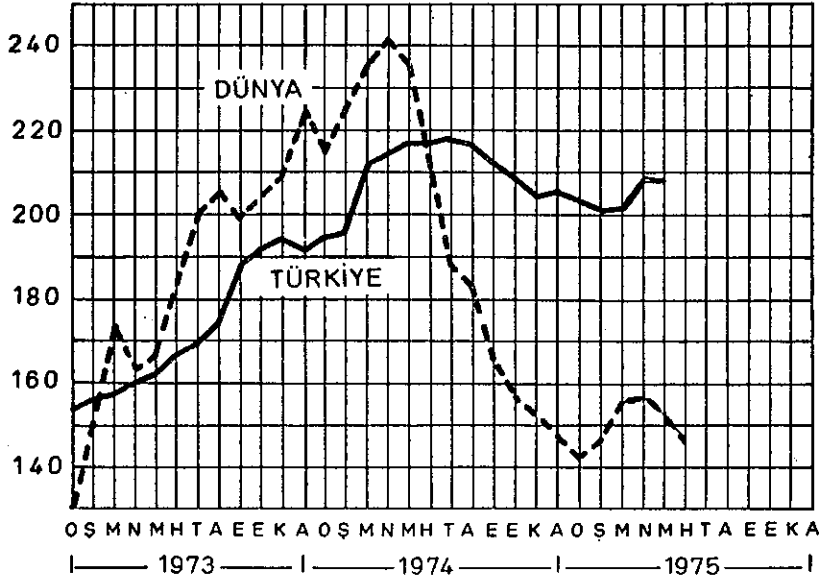
45. 1975 Yılıının ilk yarısında fiyat artışlarında yavaşlama dikkati çekmektedir. 1974 yılının ilk beş ayında % 16.9 oranında artan toptan eşya fiyatları endeksi 1975 yılının aynı döneminde % 5.9 oranında artış göstermiştir.
46. Toptan eşya fiyatları endeksinde görülen olumlu gelişmenin en önemli etkeni, iyi bir tarımsal ürün dönemine ilişkin bekleyiş içinde yılın ilk yarısında belli tarım ürünleri stoklarındaki çözülmedir.

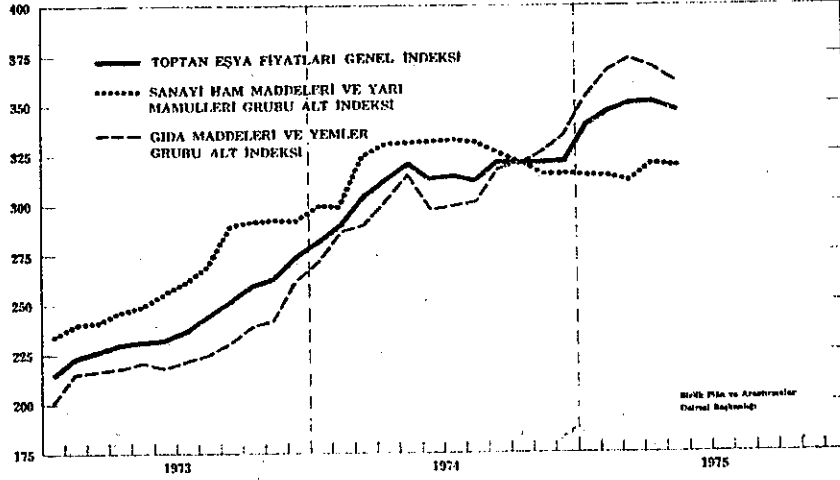
	Endeks	Yıllık ve Aylık Zincirleme Yüzde Değişim	Geçen Yıl Aynı Aydan Artış
1963	100		-
1970	145.7	6.7	-
1971	168.9	15.9	-
1972	199.3	18.0	-
1973	240.1	20.5	-
1974	311.8	29.9	-
1974 Ocak	281.0	2.4	31.7
Şubat	289.7	3.1	29.4
Mart	303.1	4.5	34.4
Nisan	311.8	2.9	37.3
Mayıs	320.7	2.9	39.0
Haziran	310.4	-3.2	34.0
Temmuz	310.8	0.1	32.0
Ağustos	312.3	0.5	29.6
Eylül	321.5	2.9	27.7
Ekim	320.3	-0.4	24.0
Kasım	321.8	0.5	22.8
Aralık	326.7	1.5	19.0
1975 Ocak	339.1	3.8	20.6
Şubat	346.7	2.2	19.6
Mart	350.2	1.0	15.5
Nisan	350.7	0.1	12.5
Mayıs	346.1	-1.3	7.9

DÜNYA VE TÜRKİYE
TOPTAN GIDA FİYATLARI ENDEKSİ
(1970 = 100)

DÜNYA VE TÜRKİYE
SANAYİ HAMMADDE FİYAT ENDEKSLERİ
(1970 = 100)

47. 1975 Yılı'nın ilk beş ayında Ankara Geçinme Endeksi % 10.7 oranında, İstanbul Geçinme Endeksi % 8.8 oranında artmıştır. Bu artış oranları geçen yılın aynı döneminde sırasıyla % 4.4 ve % 9.8 idi. Bu dönemde oniki aylık dönem itibariyle en fazla artışlar, Ankara'da Mayıs ayında (% 22.4), İstanbul'da Şubat ayında (% 30.2) ortaya çıkmıştır. Bu, toptan eşya fiyatlarındaki artışın yavaşlamasına rağmen geçinme endekslerindeki yükselişin devam ettiğini ortaya koymaktadır.
48. Dünya toptan eşya fiyatları endeksi 1975 Yılı başında Türkiye fiyatları ile kesişmiş ve Türkiye fiyatları yukarı doğru çıkarken Dünya fiyatları devamlı bir düşme seyri gösterdiğinden iki endeks arasındaki fark devamlı açılma göstermiştir.
49. Türkiye ve Dünya Gıda Fiyatları Endeksi Şubat ayının ortalarında kesişmiş Türkiye fiyatları dünya fiyatlarının üzerinde seyretmekle beraber aradaki fark artış göstermemiştir.
50. Sanayi Hammaddeleri Fiyat Endeksinde ise kesişme 1974 Yılı'nın ortalarında olmuştur. Oniki aydır Türkiye fiyatları dünya fiyatlarının üzerindedir ve fark devamlı büyüme göstermektedir. Bunun en önemli etkeni, dünya ham madde fiyat artışlarının Türkiye'ye intikalindeki zaman farklılığıdır.

Dış Ticaret

51. 1975 Yılı'nın ilk yarısında dış ticarete ortaya çıkan gelişme ana hatları itibariyle, ithalat giderlerinde artış, ihracat gelirlerinde gerileme ve dış ticaret açığında büyüme şeklindedir.

52. Mayıs ayı sonu itibariyle ithalat 1 milyar 887 milyon dolar, ihracat 533 milyon dolar, dış ticaret açığı 1 milyar 354 milyon dolardır.

Dış Ekonomik İlişkiler

Ocak - Mayıs Dönemi

	1973 (000 \$)	1974 (000 \$)	1975 (000 \$)
DIŞ TİCARET			
a. İthalât			
Toplam İthalât	774.326	1.368.807	1.887.520
1. Esas İthalât	751.928	1.344.963	1.852.549
2. Bedelsiz İthalât	22.398	23.844	34.971
b. İhracat			
Toplam İhracat	524.960	782.871	533.479
1. Tarım ve Hayvancılık	352.608	485.167	308.920
2. Madencilik	15.204	23.314	35.536
3. Sanayi	157.148	274.390	189.023
c. Dış Ticaret Açığı	249.366	585.936	1.354.041
İŞÇİ HAREKETLERİ			
1. İşçi Gelirleri	351.219	458.629	405.143
2. Yurt Dışına Giden İşçiler (Kişi)	51.076	12.155	1.648

İhracattaki Düşüşün Nedenleri

53. 1975 Yılı'nın ilk beş ayında gerçekleştirilen ihracat 533.4 milyon dolardır. Bu rakam geçen yılın aynı döneminde 782.8 milyon dolar idi. Aradaki fark 249 milyon dolardır.
54. Geçen yılın ilk beş ayına göre bu yıl daha az ihraç edilen başlıca ürünler ve geçen yılın aynı dönemine göre başlıca ihracat kalemlerinde ortaya çıkan fark (milyon dolar olarak) şöyledir:

Pamuk	148
Fındık	15
Canlı Hayvanlar	12
Gıda Sanayii	17
İşlenmiş Petrol Ürünleri	32
Dokumacılık Sanayii	30
Demir Dışı Metaller	10

İthalattaki Artışın Nedenleri

55. 1974 Yılı'nın ilk beş ayında 1.368 milyon dolarlık ithalat gerçekleştirilmişken bu rakam 1975 yılının aynı döneminde 1.887'ye yükselmiştir. Aradaki fark 519 milyon dolardır.
56. İthalat ile ilgili olarak geçen yılın aynı dönemine göre 1975 yılında yapılan fazla ödemeler özellikle şu kalemlerde ortaya çıkmıştır. (Milyon dolar olarak):

Ham Petrol	20
Tarımsal Yağlar	37
Kimyasal Maddeler	97
Lastik-Plastik	15
Demir-Çelik	100
Makina Sanayii Ürünleri	156
Elektrikli Cihazlar	45

57. Petrol fiyatlarındaki artışın ithalat giderlerine etkisi 1975 yılında ortaya çıkmıştır. İlk beş aylık dönemde 1974 yılında 214 milyon dolar ödenerek 4.3 milyon ton ham petrol ithal edilmiş iken 1975 yılında aynı dönemde çok düşük miktarda (2.8 milyon ton) ham petrol için, daha fazla (234 milyon dolar) ödeme yapılmıştır.
58. Buna karşı taşıt araçları sanayi ürünlerinde birim fiyatların düşmesinin sonucu olarak 1975 yılında daha az bir toplam ödeme karşılığı daha fazla ithalat gerçekleştirilebilmiştir.

İthalat ve İhracatın Yapısı

59. 1975 yılının ilk beş ayında 1974'ün fiyat artışlarının ağırlığı ithal mallarında hissedilmeye başlamıştır. Başlıca ithal malları fiyatları karşılaştırıldığında 1975 yılının ilk beş ayında geçen yılın aynı dönemine göre:

İthal malları fiyatlarında % 75.2 oranında artış görülmektedir. Aynı dönemde:
İthalat giderlerinde % 37.9 oranında büyüme kaydedilmiştir.
Bu durum dikkate alındığında 1975 yılının ilk beş ayında sabit fiyatlarla ithalatın artmadığı ortaya çıkar.

60. 1975 yılının ilk beş ayında geçen yılın aynı dönemine kıyasla:

İhraç ürünleri fiyatında % 14.3 oranında artış olmuştur.
Bu dönemde geçen yıla kıyasla:
İhracat gelirleri % 31.9 oranında gerilemiştir. İhraç ürünlerindeki fiyat artışı dikkate alındığında yılın beş

ayında gerçekleştirilen ihracatın sabit fiyatlarla
% 50 dolayında gerileme gösterdiği ortaya çıkmaktadır.

61. İhraç edilebilir nitelikte ve stoku bulunan mallar sayısı sınırlıdır:

- Pamuk
- Dokumacılık Sanayii Ürünleri
- Çimento

62. Bu üç kalem dışındaki ürünler değer olarak ihraç gelirini küçük ölçüde etkileyebilecektir.

63. İthalat kalemleri arasında geçen yılın aynı dönemine göre miktar olarak fazlalık gösteren ve kısıntısı söz konusu olabilecek tek mal olarak demir-çelik ürünleri görülmektedir.

- Makine sanayii ürünleri
- Elektrikli cihazlar sanayii ürünlerinden ne kadarının gerçek ihtiyaç ne kadarının ihtiyat ve spekülasyon saikiyle ithal edildiğini tesbit etmek çok güçtür.

64. Önemli bir nokta 1975 yılının ilk beş ayında geçen yılın aynı dönemine kıyasla daha az miktarda ham petrol ithal edilmesidir. Tüketime değişme olmadığına göre yılın ilk beş ayındaki açığın yılın kalan aylarında tamamlanmasına çalışılacak ve bu ithalat giderlerini arttırıcı bir etken olarak ortaya çıkacaktır.

İşçi Gelirleri, Turizm Gelir-Gideri

65. 1975 Yılıının ilk beş ayında toplam işçi geliri girişi 405 milyon dolardır. Bu rakam geçen yılın aynı döneminde 458 milyon dolar idi.

66. Gerçekte görünüm itibariyle çok küçük bir düşme vardır. Fakat önemli olan, bu düşmenin, yurda kat'i dönüşlerin ortaya çıktığı bir dönemde rastlamasıdır. Bunun anlamı, işçilerin aylık normal havaalelerinde toplam rakamların aksettirdiğinden büyük gerilemelerin olduğudur.

67. Yurt dışına işçi göndermelerindeki duruklama, yabancı ülkelerdeki konjonktüre bağlı olarak yurda kat'i dönüşlerin başlaması karşısında, Türk Lirası değerine bağlı olmayan nedenlerle yılın kalan döneminde işçi döviz girişi içindeki olumsuz gelişmenin sürüp gitmesi ihtimali mevcuttur.

68. Turizm gelir gider rakamları gecikmeli verildiğinden yılın ilk yarısı hakkında kesin değerlendirme yapmaya imkân yoktur. Fakat gelişmeler, turizm harcamalarının geçen yıldan düşük olmayacağını buna karşı turizm gelirlerinde 1975 yılında pek önemli bir sıçrama gerçekleşmeyeceğini ortaya koymaktadır.

69. 1975 Yılı ilk dört ayında gelen turist sayısı 260 bin 715, turizm geliri 51 milyon 139 bin dolardır. Gelen turist sayısında geçen yılın aynı dönemine göre gerileme vardır.

70. Buna karşı aynı dönemde yurt dışına çıkışlar geçen yıla göre artmıştır. İlk dört ayda yurt dışına gidenlerin sayısı 261.141 dış seyahat giderleri 39 milyon 940 bin dolardır.

Döviz Darboğazı

71. Ocak-Haziran dönemleri itibariyle geçen yıl ve 1975 yılında brüt döviz rezervini oluşturan döviz gelir ve giderlerinin yapısı şöyledir:

Döviz Gelir Giderleri

	(Milyon Dolar)	
	Ocak-Haziran 1975	1974
Döviz Gelirleri	1.629.4	1.789.9
İhracat	519.4	820.8
İşçi	462.9	565.3
Diğerleri	647.1	403.8
Döviz Kredileri	221.3	23.4
Konsorsiyum	2.6	7.8
Diğerleri	218.7	15.6
Döviz Giderleri	2.420.4	1.773.6
İthalat	1.916.6	1.334.4
Devlet Borçları	38.8	46.2
Diğerleri	465.0	393.0
Altın-Döviz Rezervi	1.053.6	2.079.0

72. 1975 Yılı Ocak ayı sonunda Türkiye'nin net rezervi tükenmiş, Şubat ayından itibaren Türkiye Rezerve açığı vermeye başlamıştır:

1. Türkiye'nin döviz taahhütleri genellikle 1.2 milyar dolar dolayındadır.
2. Dövizle çevrilebilir Mevduat Hesapları 1975 yılının ilk beş ayında 150 milyon dolar dolayında seyretmiştir. (DÇM hesaplarına dayalı kredilemeye izin verilmesinden sonra Haziran ayından itibaren bu rakam süratle büyüyecektir.)
3. Altın borcu 150 milyon dolar dolayındadır. Bu üç kalemin toplamı yaklaşık olarak 1.5 milyar dolar brüt rezerv rakamından düşüldüğünde net rezerv rakamı çıkar.

73. Türkiye'nin net rezervlerindeki gelişme 1975 yılında yaklaşık olarak aşağıdaki biçimde ortaya çıkmıştır:

Ocak	+ 60 milyon dolar
Şubat	-160
Mart	-150
Nisan	-300
Mayıs	-375
Haziran	-340

Ödemeler Dengesi

74. Son on yıllık dönemde altı yıllık toplam ihracatın ortalama olarak % 45'i ilk altı ayda gerçekleşmiştir. Buna göre 1975 yılı ihracat değerinin 1 milyar 550 milyon dolar olması beklenmektedir. Son iki yılın eğilimine göre ise ihracat 1.4 milyar dolar düzeyinde kalabilir.
75. 1975'in ilk altı ayında 2 milyon dolar dolayında olan ithalatın yıl sonuna kadar 4.8 milyar dolara yükselmesi beklenmektedir. Son on yılda ithalatın birinci altı aylık dönemdeki gerçekleşmesi % 49 dolayındadır. Son iki yılda ise yılın ilk yarısında yapılan ithalat toplam ithalatın yaklaşık olarak % 45'idir. Bu eğilime göre 1975 yılı ithalatının 4.8 milyar dolar olması kuvvetle muhtemeldir.
76. 1975 yılında işçi gelirleri ilk altı ayda 517 milyon dolara yükselmiş bulunmaktadır, ancak işçi gelirlerinin yoğun olduğu dönem Temmuz-Ağustos aylarıyla yıl sonudur. Bu aylardaki önemli gelişmeler yıllık gelirleri büyük çapta etkileyebilir.
77. Son iki yılın gelişmelerine ağırlık verildiği takdirde yıl sonunda toplam işçi gelirlerinin 1.3 milyar dolar olacağı tahmin edilmektedir. Ancak son beş yılın ortalaması olan ve yılın ilk yarısında işçi gelirlerinin % 35'inin gerçekleştiği eğiliminden hareket edilirse 1,4 milyar dolar işçi gelirinin oluşacağını beklemek olanak dışı görülmektedir.
78. Dış ticaret ve görünmeyen kalemler için yapılan tahminler ödemeler dengesi tablosuna aktarıldığında 3250 milyon dolarlık bir dış ticaret açığının olacağı, buna karşın görünmeyen kalemlerin 1430 milyon dolarlık bir fazlalık sağlayacağı ve cari işlemler dengesinin 1.8 milyar dolarlık bir açık vereceği, sermaye hareketleri dengesinin 560 milyon dolar dolayında gerçekleşeceği, nihayet genel dengenin 1240 milyon dolarlık bir açık göstereceği ve rezervlerde bir milyar dolarlık bir azalma olacağı söylenebilir.

Kamu Gelir Giderleri

79. 1975 Yılı'nın ilk yarısı kamu gelirlerinin olumlu bir gelişme içinde olduğu, bütçenin ilk üç aylık döneminde vergi gelirlerinde % 30 artış kaydedildiği Maliye Bakanlığınca beyan edilmiştir. Çok büyük bir ihtimal ile ithalatın değer olarak büyümesi ve ücret ve maaşlardaki artış kamu gelirlerindeki olumlu gelişmenin nedenini teşkil etmektedir.
80. Buna karşı bütçeden sonra ortaya çıkan yeni harcama nedenleri kamu giderlerinin sınırını çok büyük ölçüde şişirmiştir. Kesin rakamlar bilinmemekle birlikte yılın ilk yarısında ikinci üç aylık dönem içinde getirilen ek yüklerin toplamının 25 milyar lira dolayında olduğu tahmin edilmektedir:

Gübre Finansmanı	2000	
Buğday	2000	
Çay	400	
Tiftik	50	
Demir Fiyat İndirimi	300	
Memur Maaşı İntibakı	12000	
Emekli Maaşı İntibakı	900	
Parlamento Maaşı İntibakı	60	
Askeri Personel Kanunu	750	
Er-Erbaş Harçlıkları	50	
Kıbrıs As.Birliği İntibakı	100	
Ordu İhtiyacı (Re-Mo)	5740	Milyon TL.

81. Bu ek yükler nedeniyle yılın ikinci yarısında özellikle kamu ve KİT yatırımlarının finansmanı konusunda önemli sorunların ortaya çıkması ve yatırımlarda büyük geri kalmalar tehlikesi mevcuttur.

İstihdam

82. İstihdam konusunda tek ciddi gösterge işve işçi Bulma Kurumuna kayıtlı işsiz sayılarıdır.
83. 1975 Yılında kayıtlı işsiz sayısında mutlak rakkam olarak ve ay sonu kayıtlı işsiz sayıları aylık ortalamaları olarak büyük artış görülmektedir.
84. Ay sonu kayıtlı işsiz sayısının yıllık ortalaması 1973'de 44.772, 1974'de 81.748'e yükselmiş 1975'de ise 1974'e göre % 100 etrafında bir artış göstermektedir.

Ay Sonu Kayıtlı İşsiz Sayısı

	<u>1973</u>	<u>1974</u>	<u>1975</u>
Ocak	40 885	47 730	106 129
Şubat	40 720	52 908	108 893
Mart	59 661	65 291	130 309
Nisan	53 143	78 033	133 118
Aylık Ort.	50 852	60 990	119 612

85. Son altı yıldanberi mevsimlik bir dalgalanma şeklinde 30 bin 60 bin sınırları içinde kalan ay sonu kayıtlı işsiz sayısı 1974'de 105 binlik bir maksimum göstermiş 1975'de artmağa devam etmiştir. Mevsimlik değişimin 1975'de etkisini göstereceği varsayılırsa bile işsiz sayısının 1975'in geriye kalan aylarında 100 binin altına inmesi beklenemez.
86. Tarımdaki işgücü fazlası da eklendiği takdirde toplam işgücü fazlasının 1974'de 1.760 bin 1975'de ise 1.775 bine yükselmesi beklenmektedir. İşgücü arzının bir oranı olarak işgücü fazlası 1974'de % 11.7 1975'de % 11.6 şeklindedir.

TABLO 1

SINAI ÜRETİM

(ton)

18

SERMAYE MALLARI

	1973 Yıllık	1974 Yıllık	1974 Kümülatif	1975 Kümülatif	Yıllık 73/74	Kümülatif Fark 75/74
Ham Demir	894.400	1.206.119	509.574	468.776	34.9	- 8
Çelik İngot	1.163.127	1.334.031	625.372	703.940	14.6	12.5
Hadde Mamulleri (I-IV)	1.024.727	1.197.628	403.386	535.199	16.9	32.6
Saç	274.362	273.381	103.695	114.195	-0.4	10.1
Kök (I-II)	939.859	1.241.135	183.702	210.383	32.1	14.5
Çimento (I-IV)	8.947.680	8.975.622	2.313.644	2.748.127	0.3	15.7
Şişe-Cam Eşya (I-II)	83.515	70.768	12.754	11.253	-15.3	-11.7
Kâğıt	261.495	332.522	107.852	130.195	27.1	20.7
Suni Gübre (I-II)	546.264	698.585	46.262	85.656	27.9	85.1
Pencere Çamı (I-III)	84.883	77.853	18.927	20.222	-8.3	6.8
Elektrik (I-II)	12.298	13.478	2.108	2.452	9.6	16.3

TÜKETİM MALLARI

Sigara (I-II)	46.419	53.119	8.264	1.633	14.4	16.5
Rakı (I-II)	12.059	14.789	2.512	2.761	22.6	9.9
Pamuklu Dokuma ³	200.691	194.783	-	-	-3.0	-
Yünlü Dokuma ³	3.924	5.076	-	-	29.3	-
Şeker (I-III)	900.194	757.744	96.010	105.475	-15.3	9.8

MADENLER

Demir Cevheri (I-II)	2.119.888	2.243.493	265.934	365.569	5.8	37.5
Krom (I-II)	234.281	244.532	23.682	44.350	4.4	87.3
Taş Kömürü (I-II)	7.841.257	8.505.907	1.283.677	1.403.592	8.5	9.3
Linyit (I-III)	7.536.873	7.666.257	1.942.364	2.291.247	1.7	18.3
Ham Petrol (I-IV)	3.504.427	3.308.866	1.085.978	1.039.167	-5.6	24.5
Benzin (I-II)	1.875.241	1.940.507	296.406	268.975	3.5	-9.2
Fuel Oil	5.537.240	5.232.670	924.150	875.963	-0.9	-5.2

1. Milyon Kw's

2. 1000 litre

3. 1000 metre

Kaynak: D.i.E.

TABLO 2

1974 YILINDA BAŞLICA SANAYİ MADDELERİ ÜRETİMİ

MADDELER	DEĞER (TL.)	MİKTAR (KG.)
Salça	310.136.854	27.152.504
Margarinler	1.589.363.857	152.128.544
Rafine Çiçek Yağı	393.857.745	36.848.636
Rafine Pamuk Yağı	495.498.874	53.705.008
Rafine Zeytinyağı	302.318.450	16.174.094
Makarna, Erişte, Şehriye, Kuskus	480.423.012	89.205.984
Bisküvit (Her çeşit tuzlu tatlı bisk.)	643.674.309	58.723.067
Şeker	1.623.646.871	756.181
Çukulata ve Mamulleri	242.974.972	4.729.915
Çay		40.467.992
Rakı (lt.)		31.447.157
Sarap (Dökmeye) (lt.)	239.544.450	31.631.260
Bira (Dökmeye) (lt.)	565.925.276	107.436.925
Kolalı Gazozlar (lt.)	241.155.929	89.973.532
Sade Gazozlar (lt.)	82.537.890	36.795.790
Meyvalı Gazozlar (lt.)	120.037.113	43.644.236
Filtireli Sigara		11.871.070
Filtiresiz Sigara		41.013.308
DOKUMA		
Karde Pamuk İpliği (Ton)	4.653.377.896	126.169
Penye Pamuk İpliği (Ton)	574.075.664	11.433
Straygharmıpliği	190.077.567	2.996
Kamgarn Yün İpliği	458.189.922	3.670
Karışık Yün İpliği	196.443.828	1.566
Straygharmıpliği Halı vb.	255.597.931	3.934
Basmalar (M.)	1.412.749.355	117.764.930
İpliği ve Topu Boyalı Bezler	1.317.498.997	83.102.448
Sunî İplikle Karışık Pamuklu Dokuma	738.693.269	34.383.273
Sentetik İplikle Karışık Dokuma	446.683.324	11.090.616
Kamgarn Kumaşlar	494.173.502	4.371.809
Straygharm Kumaşlar	502.080.629	4.848.291
Karışık Kumaşlar	1.129.152.863	17.436.403
Sentetik Kumaşlar (Metre)	379.295.152	8.206.803
Sentetik Kumaşlar (Kg.)	21.294.629	256.637
Battaniye	118.948.666	524.819
El Halısı	94.873.805	98.060
Makina Halısı	178.371.012	593.756
KİMYA SANAYİİ		
Tıbbi İlaçlar	2.160.459.397	-
Sabun	492.652.983	43.626.710
Detarjan	383.543.426	33.433.670
Kibrit	251.310.919	131.815.263
PETROL SANAYİİ		
LPG Sıvılaştırılmış Petrol Gazı	715.303.087	371.937
LPG Gazı (Tüplenenmiş)	521.666.538	324.243
KAUÇUK VE PLASTİK SANAYİİ		
Kamyon ve Otobüs iç Lâstikleri (Adet)	47.795.017	493.232
Oto iç Lâstiği (Adet)	34.597.347	909.270
Kamyon ve Otobüs Dış Lâstikleri	946.879.477	771.620
Oto Dış Lâstiği	306.492.274	1.051.172
Çimento (Ton)	2.759.366.310	10.233.755
METAL ANA SANAYİİ		
Sıvı-Mayı-Çelik (Ton)	612.888.760	522.086
İngot	1.768.868.900	819.875
Kütükler	2.586.836.914	588.878
Pik	366.438.994	129.721
Yuvarlaklar	1.110.196.277	644.709
Çelik Döküm	77.653.481	4.710
Saçlar	1.965.247.188	376.980
Blişter Bakır	974.179.360	29.496
Çamaşır Makinesi Ev tipi	414.295.786	130.992
Buzdolabı Ev tipi	1.161.680.241	332.379
Dikiş Makinesi Ev tipi	152.702.903	118.043
METAL EŞYA		
Elektrik Motoru (1 BG'den küçük)	33.829.484	81.786
Elektrik Motoru (1 BG'den büyük)	148.394.799	91.255
Televizyon Alıcısı	1.383.490.276	370.552
Radyo Cereyanlı	61.180.460	63.018
Pikap	7.886.634	11.711
Radyo Pilli	143.903.670	209.253
Elektrik Süpürgesi	153.028.669	121.560
Elektrik Ampulleri	104.272.482	29.357.020
Otomobil	3.241.494.379	59.889
Otobüs	617.793.775	1.237
Minibüs	399.465.314	4.574
Kamyon	1.735.457.160	10.756
Kamyonet	717.389.337	11.461
Motosiklet	111.401.168	21.934
Bisiklet	92.749.932	73.816
Traktör (10 HP üstünde)	1.660.798.838	23.624

TABLO 3
EMİSYON HACMI

(Milyon TL.)

	1973	ENDEKS	ZİNCİRLEME ENDEKS	1974	ENDEKS	ZİNCİRLEME ENDEKS	1975	ENDEKS	ZİNCİRLEME ENDEKS
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
BİR ÖNCEKİ YIL SONU	20.055	100.0	-	25.332	100.0	-	33.477	100.0	-
OCAK	19.552	97.5	97.5	24.294	95.9	95.9	31.278	93.4	93.4
ŞUBAT	19.305	96.3	98.7	24.335	100.2	96.1	32.564	97.2	104.1
MART	20.163	100.5	104.4	25.470	104.7	100.5	32.055	95.7	98.4
NİSAN	19.659	98.0	97.5	24.975	98.5	98.0	33.438	99.9	104.3
MAYIS	19.219	95.8	97.8	25.785	100.2	101.6	32.358	96.6	96.8
HAZİRAN	20.650	103.0	107.4	26.823	105.9	105.7	33.671	100.6	104.1
TEMMUZ	21.510	107.3	104.2	31.193	123.1	116.2			
AĞUSTOS	23.042	114.9	107.1	32.766	129.1	105.0			
EYLÜL	24.586	122.6	106.7	33.079	130.6	101.0			
EKİM	26.482	132.0	107.7	37.916	133.9	102.5			
KASIM	25.586	127.6	96.6	32.643	128.8	96.2			
ARALIK	25.332	126.3	99.0	33.477	132.2	102.6			

Kaynak: T.C. Merkez Bankası

TABLO 4
PARA ARZI

(Milyon TL.)

	1973	ENDEKS	ZİNCİRLEME ENDEKS	1974	ENDEKS	ZİNCİRLEME ENDEKS	1975	ENDEKS	ZİNCİRLEME ENDEKS
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
BİR ÖNCEKİ YIL SONU	53.253	100.0	-	70.273	100.0	-	88.800	100.0	-
OCAK	52.608	98.8	98.8	71.252	101.4	101.4	86.198	101.7	101.7
ŞUBAT	53.468	100.4	101.6	72.265	102.8	101.4	89.896	106.1	104.2
MART	54.657	102.6	102.2	72.138	102.7	99.8	89.154	100.4	99.2
NİSAN	54.875	103.0	100.4	72.628	103.3	100.6	89.909	101.2	100.8
MAYIS	54.372	102.1	99.1	73.030	103.9	100.5	89.963	101.3	100.1
HAZİRAN	55.482	104.2	102.0	73.769	104.6	101.0			
TEMMUZ	57.792	108.5	104.2	77.345	109.7	104.9			
AĞUSTOS	60.705	114.0	105.0	77.831	110.7	100.2			
EYLÜL	62.775	117.9	103.4	79.383	114.3	103.2			
EKİM	66.166	124.3	105.4	84.122	122.9	98.7			
KASIM	67.229	126.2	101.5	84.689	119.7	105.9			
ARALIK	70.273	132.0	104.5	88.800	126.3	100.7			

Kaynak: T.C. Merkez Bankası

TABLO 5
BANKALARDAKİ MEVDUAT

(Milyon TL.)

	1973	ENDEKS	ZİNCİRLEME ENDEKS	1974	ENDEKS	ZİNCİRLEME ENDEKS	1975	ENDEKS	ZİNCİRLEME ENDEKS
BİR ÖNCEKİ YIL SONU	62.994	100.0	-	80.537	100.0	-	98.467	100.0	-
OCAK	61.642	97.9	97.9	78.844	97.9	97.9	94.671	96.1	96.1
ŞUBAT	62.378	99.0	101.2	79.614	98.9	101.0	97.384	98.8	102.8
MART	64.235	102.0	103.0	81.767	101.5	102.7	99.462	101.0	102.1
NİSAN	65.549	104.1	102.0	82.478	102.6	100.9	99.922	101.5	100.5
MAYIS	64.739	102.8	98.8	81.058	100.8	98.2	99.862	101.4	99.9
HAZİRAN	65.140	103.4	100.6	82.256	102.3	101.5			
TEMMUZ	66.980	106.3	102.8	80.520	97.9	100.2			
AĞUSTOS	67.751	107.6	101.2	79.794	99.0	99.1			
EYLÜL	69.353	110.1	102.4	82.329	102.4	103.1			
EKİM	70.348	111.7	101.4	85.183	105.0	103.5			
KASIM	73.296	116.4	104.2	87.188	108.5	102.4			
ARALIK	80.537	127.8	109.9	98.467	122.2	112.9			

Kaynak: T.C.Merkez Bankası

TABLO 6
BANKA KREDİLERİ

	1973	ENDEKS	ZİNCİRLEME ENDEKS	1974	ENDEKS	ZİNCİRLEME ENDEKS	1975	ENDEKS	ZİNCİRLEME ENDEKS
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
BİR ÖNCEKİ YIL SONU	55.993	100.0	-	74.723	100.0	-	96.308	100.0	-
OCAK	54.833	97.9	97.9	73.106	97.8	97.8	94.348	97.9	97.9
ŞUBAT	55.810	99.7	101.8	73.409	98.2	100.4	98.352	102.1	104.2
MART	57.392	102.5	102.8	73.148	97.9	99.6	100.362	104.2	100.2
NİSAN	58.623	104.7	102.1	74.483	99.6	101.8	102.373	106.3	102.0
MAYIS	60.340	107.8	102.9	76.548	102.0	102.8	104.399	108.4	102.0
HAZİRAN	61.886	110.5	102.6	76.712	102.2	100.2			
TEMMUZ	62.259	111.2	100.6	77.813	101.2	103.4			
AĞUSTOS	63.049	112.6	101.3	77.093	103.1	99.0			
EYLÜL	66.311	118.4	105.2	80.071	107.1	103.8			
EKİM	68.755	122.8	103.7	84.874	113.5	105.9			
KASIM	71.750	128.1	104.4	88.473	118.4	104.2			
ARALIK	74.723	133.5	104.1	96.308	128.8	108.8			

Kaynak: T.C.Merkez Bankası

TABLO 7
BANKA KREDİLERİNİN DAĞILIMI

	1972	1973	1974	1974	1974	1975	1975	(Milyon TL.)					
	Aralık	Aralık	Nisan	Mayıs	Aralık	Nisan	Mayıs	(2-1)	(5-2)	(6-3)	(7-4)	(4-2)	(7-5)
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)						
KREDİLER	55993	75068	75360	76262	95749	102373	104399	19075	20681	27013	28137	1194	8650
İNTİSAS	17324	23653	24383	25063	35574	38895	39738	6329	11921	14512	14675	1410	4164
Tarım	9778	14267	14772	15391	24798	27374	27891	4489	10531	12602	12500	1124	3093
Sanayi	2788	3763	3923	3901	4253	4637	4816	975	490	714	915	138	563
Küçük Sanayi	1538	1972	2146	2206	2533	2870	3009	434	561	724	803	234	476
İpotek	3220	3651	3542	3565	3990	4014	4022	431	339	472	457	-86	32
MUHTELİT	38669	51415	50977	51199	60175	63478	64661	12746	8760	12501	13462	-216	4486

Kaynak: Merkez Bankası

TABLO 8
MERKEZ BANKASI KREDİLERİNİN DAĞILIMI

	1972	1973	1974	1974	1974	1974	1975	1975	1975	1975	(Milyon TL.)			
	Aralık	Aralık	Nisan	Mayıs	Haziran	Aralık	Nisan	Mayıs	Haziran	1/	DEĞİŞİMELER			
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)		(7-3)	(8-4)	(9-5)	(9-6)
KAMU KESİMİ	13541	13767	15295	15162	16713	22638	24074	24558	25525		8779	9396	8812	2887
Hazine	7469	7844	8191	8159	9335	12484	12267	12681	12619		4076	4522	3284	135
Tekel	1750	2259	2360	2270	2270	2270	3470	3430	3460		1110	1160	1190	1190
TMO	3350	2700	3300	3400	3800	6700	6250	6000	7000		2950	2600	3200	300
Seker Sirketi	709	729	1209	1130	1108	976	1876	2276	2276		667	1146	1168	1300
Diğer	263	235	235	203	200	208	211	171	170		-24	-32	-30	-38
BANKALAR KESİMİ	5993	14119	13102	14272	14917	23178	24595	23660	21767		11493	9388	6850	-1411
Sanayi	962	1899	2083	2352	2498	2628	2784	2985	2746		701	633	248	118
Küçük Sanat.	399	421	480	537	512	341	984	826	846		504	289	334	505
Tarım	1966	2501	2716	2961	3349	2949	2330	2391	2678		-386	-570	-671	-271
İhracat	1998	5696	4287	4302	4306	12274	13309	13029	12268		9022	8727	7962	-6
Tarım Satış Koop.	1314	3855	2954	2802	2958	11155	11654	11326	10916		8700	8524	7958	-239
Diğer İhracat	684	1841	1333	1500	1348	1119	1655	1703	1352		322	203	4	233
Kısa ve Orta Vadeli Kre.	668	3602	3536	4120	4252	4986	5188	4429	3229		1652	309	-1023	-1757
M.B. KREDİLERİ TOPLAMI	19534	27886	28397	29434	31630	45816	48669	48218	47292		20272	18784	15662	1476
MEVDUAT KARŞILIKLARI	650	650	650	650	650	650	8835	9185	9285		8185	8535	8635	2701
Tarım Finansman	650	650	650	650	650	650	1650	2000	2100		1000	1350	1450	1450
Özel Finansman	-	-	-	-	-	5934	7185	7185	7185		7185	7185	7185	1251
TOPLAM	20184	28536	29047	30084	32280	52400	57504	57403	56577		28457	27319	24297	4177
ÖZEL KREDİLERİN TOPLAMI	2314	7342	6952	7972	8098	8733	9627	9117	7327		2675	1145	-771	-1406
Kısa Vadeli Sanayi Kredileri	962	1899	2083	2352	2498	2628	2784	2985	2746		701	633	248	118
İhracat Kredileri	684	1841	1333	1500	1348	1119	1655	1703	1352		322	203	4	233
Kısa ve Orta Vadeli Krediler	668	3602	3536	4120	4252	4986	5188	4429	3229		1052	309	-1023	-1757

1/ 20 Haziran 1975 durumu

Kaynak: T.C.Merkez Bankası

TABLO 9

MAL İTHALATI

	(Milyon \$)						
	1972 (1)	1973 (2)	1974 (3)	1975 (4)	1973 (2/1)	1974 (3/2)	1975 (4/3)
Ocak	93.6	133.5	212.9	348.5	42.6	59.5	63.7
Şubat	118.8	127.9	227.7	365.7	7.7	78.0	60.6
Mart	109.6	201.6	284.2	460.0	83.8	41.0	62.0
Nisan	122.6	158.0	319.6	397.8	28.9	102.2	24.5
Mayıs	135.7	153.3	324.4	314.2	13.0	111.6	- 3.2
Haziran	133.6	185.4	295.4	480.2	38.8	59.3	62.5
Temmuz	134.7	181.1	252.1		34.4	39.2	
Ağustos	113.1	136.2	303.3		20.4	122.6	
Eylül	155.8	183.3	318.0		17.7	73.5	
Ekim	123.7	180.0	302.5		45.5	68.0	
Kasım	119.8	226.6	403.2		89.1	77.9	
Aralık	201.6	229.0	534.1		13.6	133.2	
Ocak-Aralık	1.562.6	2.096.1	3.777.4		34.1	80.2	

Kaynak: D.İ.E.

TABLO 10

MAL İHRACATI

	(Milyon \$)						
	1972 (1)	1973 (2)	1974 (3)	1975 (4)	1973 (2/1)	1974 (3/2)	1975 (4/3)
Ocak	97.2	101.5	156.6	112.4	4.2	54.3	-28.2
Şubat	96.1	100.4	153.7	124.1	4.5	53.0	-19.3
Mart	73.6	109.5	195.4	118.5	48.8	78.4	-39.4
Nisan	52.2	113.9	149.5	101.5	118.2	11.6	-32.1
Mayıs	56.6	99.7	127.6	76.8	76.1	28.0	-39.8
Haziran	56.3	96.3	99.3	104.4	71.0	3.1	5.1
Temmuz	41.5	80.7	70.9		94.5	-12.1	
Ağustos	39.1	88.6	86.3		126.6	- 2.6	
Eylül	71.6	105.8	114.5		47.8	8.2	
Ekim	78.6	146.5	98.5		86.4	-12.3	
Kasım	91.3	113.3	123.2		24.1	8.7	
Aralık	131.0	161.1	162.1		23.0	0.6	
Ocak-Aralık	885.1	1.318.3	1.537.6		48.9	16.6	

Kaynak: D.İ.E.

TABLO 11
OCAK-MAYIS DÖNEMİ İHRACATI

	1974		1975	
	(Ton)	(000 g)	(Ton)	(000 g)
I. Tarım ve Hayvancılık Kesimi		485.167		308.920
A. Bitkisel Ürünler		456.986		293.076
a) Hububat		71		513
b) Baklagiller		8.255		5.954
c) Sanayi Bitkileri		330.701		187.385
- Tütün	72.571	120.692	46.617	128.053
- Pamuk	119.185	203.529	60.942	55.088
- Diğerleri		6.480		4.244
d) Meyvalar		114.627		95.743
- Kuru İncir	2.420	1.052	5.636	3.186
- Kuru Üzüm	22.120	19.477	17.102	12.796
- Fındık	51.200	69.936	29.969	54.506
- Turunçgiller	59.998	12.477	70.410	16.543
- Diğerleri		11.685		8.712
e) Yağlı, Yağsız Tohumlar		3.269		3.481
f) Diğer Bitkiler		63		-
B. Hayvan ve Hayvan Ürünleri		18.588		8.701
a) Canlı Hayvanlar		16.264		4.787
b) Yün, Kıl		322		2.677
c) Ham Deriler, Postlar		1.943		1.194
d) Diğerleri		59		43
C. Su Ürünleri		7.462		5.005
D. Orman Ürünleri		2.131		2.138
II. Madencilik ve Taşocakçılığı Kesimi		23.314		35.536
a) Metalik Olmayanlar		9.684		17.999
b) Maden Cevherleri		13.631		17.520
c) Yakıt Maddeleri		-		17
III. Sanayi Kesimi		274.389		189.023
A. Tarıma Dayalı İşlenmiş Ürünler		66.426		46.330
a) Gıda Sanayii Ürünleri		42.064		30.970
b) Gıda Sanayii Yan Ürünleri		16.261		11.521
c) İşlenmiş Tütün Mamulleri		4		3
d) İşlenmiş Orman Ürünleri		7.849		3.560
e) Dokumaya Elverişli Elyaf		248		276
B. İşlenmiş Petrol Ürünleri		44.067		12.443
C. Sanayi Ürünleri		163.896		130.250
1. Çimento Sanayii Ürünleri		4.505		9.141
2. Kimya Sanayii Ürünleri		10.901		11.953
3. Lâstik-Plastik Sanayii Ürünleri		1.725		2.952
4. Deri-Kösele İşleme Sanayii Ür.		25.350		25.275
5. Orman Ürünleri Sanayii Ürünleri		712		941
6. Dokumacılık Sanayii Ürünleri		77.451		47.217
7. Cam-Seramik-Tuğla Sanayii Ürünleri		4.400		6.153
8. Demir-Çelik Sanayii Ürünleri		7.745		9.602
9. Demir Dışı Metal Sanayii Ür.		14.264		4.398
10. Madeni Eşya Sanayii Ürünleri		1.575		1.253
11. Makina Sanayii Ürünleri		5.869		3.676
12. Elektrikli Makinalar Sanayii Ür.		417		291
13. Taşıt Araçları Sanayii Ür.		2.895		3.368
14. Diğer Sanayi Kolları Ürünleri		6.085		4.030
Genel Toplam		782.870		533.479

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

TABLO 12
OCAK-MAYIS DÖNEMİ İTHALATI

	1 9 7 4		1 9 7 5	
	Miktar (Ton)	Kıymet (000 ₺)	Miktar (Ton)	Kıymet (000 ₺)
I. Tarım ve Hayvancılık Kesimi		137.036		137.048
- Buğday	483.731	104.908	400.826	91.026
- Pirinç	10.000	3.721	46.020	23.125
- Merinos	1.422	4.811	4.016	10.929
- Deriler	3.510	3.034	4.693	3.953
- Diğerleri	-	20.562	-	8.015
II. Madencilik ve Taşocakçılığı Ke.		231.348		256.797
- Ham Petrol	4.373.218	214.566	2.867.206	234.019
- Diğerleri	-	16.782	-	22.778
III. Sanayi Kesimi		976.578		1.458.704
1. Tarıma Dayalı İşlenmiş Ürün.		23.325		62.366
- Dokumaya Elverişli İfller	12.062	10.526	8.638	11.666
- Soya Yağı	-	-	27.476	22.908
- Diğerleri	-	12.799	-	27.792
2. Petrol Ürünleri		28.926		42.451
- Fuel Oil	211.888	19.222	250.645	18.237
- Makina Yağları	60.665	7.469	69.212	16.888
- Diğerleri	-	2.235	-	7.326
3. Sanayi Ürünleri		924.327		1.353.887
a. Çimento		59	-	63
b. Kimya Sanayii Ürünleri		145.610		244.383
- Gübreler	351.235	30.631	167.477	32.722
- Kimyasal Maddeler	-	60.979	-	125.425
- Diğerleri	-	54.000	-	86.236
c. Lastik-Plastik Sanayii		40.226		55.551
d. Deri Kösele Sanayii		332	-	241
e. Orman Ürünleri San.		296	-	855
f. Dokumacılık Sanayii		16.318	-	25.398
g. Cam-Seramik Sanayii		9.094	-	12.316
h. Demir-Çelik Sanayii		203.416		302.969
- Blum, Kütük	123.636	25.019	260.137	65.768
- Yuvarlak Demirler	136.694	35.890	235.050	81.876
- Halitalı Çelikler	19.410	13.718	20.634	18.215
- Diğerleri	-	128.789	-	137.110
i. Demir Dışı Metaller San.		42.103	-	38.369
j. Madeni Eşya Sanayii		6.012	-	5.943
k. Makina Sanayii	65.289	239.440	86.339	395.612
l. Elektrikli Cihazlar San.	19.433	72.474	20.623	117.430
m. Taşıt Araçları Sanayii	26.426	113.641	29.957	107.761
n. Diğer Sanayiler	-	35.306	-	46.996
T o p l a m		1.344.962		1.852.549
Bedelsiz İthalât		23.845		34.971
Genel Toplam		1.368.807		1.887.520

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

TABLO 13
ÖDEMELER DENGESİ

(Milyon Dolar)					
	(DPT) 1974 Gerçekleşme Tahmini	DPT 1975 Program Hedefi	1974 Gerçekleşmesi	(TÜSİAD) 1975 1.Tahmin	(TÜSİAD) 1975 2.Tahmin
I. Cari İşlemler					
A. Dış Ticaret					
a. İhracat	1.600	2.000	1.352	1.900	1.550
b. İthalat	-3.400	-4.000	-3.777	-5.000	4.600
Dış Ticaret Dengesi	-1.800	-2.000	-2.245	-3.100	3.250
B. Görünmeyen İşlemler					
1. Dış Borç Faiz Ödemeleri	-120	-120	- 103	- 120	- 120
2. Dış Seyahat ve Turizm	100	120	42	100	100
3. İşçi Gelirleri	1.525	1.600	1.426	1.600	1.400
4. Kâr Transferleri	- 35	- 50	- 71	- 50	- 50
5. Proje Kredileri Hizmet Öde.	- 20	- 30	- 17	- 30	- 30
6. Diğer Görünmeyenler	225	130	222	130	130
Görünmeyen İşlemler Dengesi	1.675	1.650	1.499	1.630	1.430
C. Entrastrüktür ve Offshore Gelirl.	25	20	27	20	20
Cari İşlemler Dengesi	-100	-330	- 719	-1.450	-1.800
II. Sermaye Hareketleri					
1. Dış Borç Ödemeleri	-130	-140	- 126	- 140	- 140
2. TL. Karşılığı İthalat	-	-	-	-	-
3. Özel Yabancı Sermaye	100	125	88	125	125
4. Proje Kredileri	300	400	237	400	400
5. Bedelsiz İthalat	60	75	58	75	75
6. Program Kredileri	10	10	2	250	100
Sermaye Hareketleri Dengesi	340	470	259	710	560
Genel Denge	240	140	- 460	- 740	-1.240
III. Rezerv Hareketleri(+Azalış)	60	-140	+ 431	+ 690	+1.000
IV. Özel Çekis Haklarında Kullanma	- 5	-	- 8	-	-
V. Kısa Vadeli Sermaye Hareketleri	-300	-	+ 60	-	+ 240
VI. Net Hata ve Noksan	5	-	- 23	-	-

Kaynak: TÜSİAD

TABLO 14

EKONOMİST DERGİSİ DÜNYA FİYATLARI
ENDEKSİ

(1970=100)
(Aylık)

1972	Sterlin Endeksi						Dolar Endeksi				
	Bütün Maddeler	Sanayi Maddeleri					Gıda	Sanayi Maddeleri			
		Gıda	Genel	Fiberler	Metal.	Bütün Madl.		Genel	Fiberler	Metal.	
Ocak	95.9	101.5	89.7	112.4	77.9	102.0	107.9	95.4	119.5	82.8	
Şubat	104.5	113.5	93.2	122.5	79.9	113.4	123.2	101.2	133.0	86.7	
Mart	107.5	117.2	95.3	121.8	82.6	117.4	128.0	104.1	133.0	90.2	
Nisan	107.8	116.0	97.6	128.4	83.0	117.3	126.2	106.2	139.7	90.3	
Mayıs	108.5	118.0	96.8	126.3	81.4	118.2	128.5	105.4	137.5	88.6	
Haziran	112.5	125.2	96.5	131.3	78.8	122.2	136.1	104.9	142.7	85.6	
Temmuz	117.9	133.0	98.9	130.9	81.5	120.1	135.5	100.8	133.4	83.1	
Ağustos	119.5	135.3	99.7	133.7	81.2	122.2	138.3	102.0	136.7	83.0	
Eylül	121.0	135.6	102.8	140.4	83.5	123.4	138.3	104.9	143.2	85.2	
Ekim	127.3	136.1	116.1	186.8	82.1	127.7	136.6	116.5	187.4	82.4	
Kasım	129.2	139.4	116.3	178.0	82.4	126.8	136.8	114.2	174.7	80.9	
Aralık	141.2	156.9	121.7	193.9	84.2	137.7	152.9	118.7	189.1	82.1	
<u>1973</u>											
Ocak	148.7	160.5	133.8	226.2	94.2	145.8	157.8	131.7	222.2	87.9	
Şubat	156.3	165.5	144.7	246.4	95.8	159.3	168.7	147.5	251.2	97.6	
Mart	169.1	171.4	165.6	291.7	110.9	174.2	176.6	170.6	300.6	114.3	
Nisan	167.4	176.4	156.9	251.9	115.0	173.2	182.6	162.4	260.7	119.1	
Mayıs	181.3	200.4	157.5	156.7	112.6	191.4	211.5	166.2	214.3	270.9	
Haziran	194.0	213.4	169.7	269.7	121.9	208.1	228.9	182.1	289.3	130.8	
Temmuz	202.5	266.1	186.1	269.1	141.5	214.5	228.4	197.2	285.2	149.9	
Ağustos	219.1	236.1	197.7	293.1	421.1	226.6	244.2	204.4	303.0	154.5	
Eylül	210.0	221.3	195.8	310.0	114.7	211.6	223.0	197.3	312.4	145.8	
Ekim	210.3	217.1	201.9	309.2	155.3	213.3	220.1	204.7	313.6	157.5	
Kasım	216.0	220.3	210.7	284.1	174.1	215.8	220.1	210.4	283.8	173.9	
Aralık	234.8	237.8	232.3	312.2	184.7	227.5	229.9	224.5	301.7	178.6	
<u>1974</u>											
Ocak	245.3	257.2	230.7	333.5	173.4	228.1	239.3	214.7	310.2	161.6	
Şubat	256.8	273.5	236.0	313.2	195.0	243.3	259.1	223.5	296.5	184.8	
Mart	257.3	270.6	240.6	286.5	217.8	251.9	264.9	235.6	280.5	213.3	
Nisan	254.0	263.0	242.6	272.8	238.9	252.9	262.0	241.6	271.7	230.5	
Mayıs	252.1	266.5	234.1	264.5	223.0	253.4	267.9	235.3	265.6	224.2	
Haziran	240.4	262.8	212.6	256.1	193.9	239.8	262.0	212.0	255.4	193.4	
Temmuz	236.9	275.6	188.4	250.7	158.9	236.0	247.6	187.6	249.8	158.4	
Ağustos	244.1	290.5	189.3	247.4	158.4	239.1	283.7	183.4	240.8	154.6	
Eylül	240.1	294.7	171.8	230.4	140.9	231.6	284.0	166.0	223.9	136.0	
Ekim	246.3	314.9	160.7	209.1	131.5	239.6	306.2	156.3	203.4	128.0	
Kasım	259.6	340.7	158.2	204.3	132.1	251.4	328.9	153.2	197.8	128.0	
Aralık	241.6	313.8	152.1	202.2	123.3	234.5	304.1	147.6	196.3	119.5	
<u>1975</u>											
Ocak	222.9	283.3	147.4	198.9	119.7	219.3	278.8	145.0	195.7	117.8	
Şubat	191.9	250.7	147.8	211.5	142.8	213.7	264.0	147.6	211.3	142.8	
Mart	214.0	254.4	151.3	198.4	125.1	216.5	256.8	152.7	200.3	126.2	
Nisan	218.1	257.6	155.1	208.2	124.9	215.6	254.9	153.4	205.9	123.6	
Mayıs	211.4	245.7	156.8	221.4	120.7	204.0	237.2	151.3	213.7	116.5	
Haziran	211.1	247.0	154.1	217.6	116.4	201.6	235.9	147.2	207.8	111.6	